

OCENA POPYTU W GMINACH PODKARPACIA I LUBELSZCZYZNY

Elżbieta Wojnicka

Wyższa Szkoła Zarządzania i Informatyki w Rzeszowie

Koniunktura stanowi istotny punkt odniesienia dla działalności małych i średnich przedsiębiorstw, które większość swojej sprzedaży lokują na rynku lokalnym¹. Perspektywy rozwoju sytuacji w danej gminie w szczególności w zakresie potencjalnego popytu są kluczowym czynnikiem decyzji produkcyjnych i inwestycyjnych małych i średnich przedsiębiorstw. Informacja o potencjalnym popycie w sąsiednich gminach może przykładowo stymulować decyzje o rozpoczęciu działalności właśnie tam a zaprzestaniu w danej gminie. Dobre prognozy wzrostu popytu mogą spowodować nasilenie działalności inwestycyjnej na danym terenie.

Najlepszym wskaźnikiem popytu są dochody osób oraz dochody przedsiębiorstw ulokowanych na danym terenie. O koniunkturze też będzie świadczyć liczba funkcjonujących przedsiębiorstw i dynamika powstawania nowych. Więcej powstających przedsiębiorstw będzie oznaczać, że więcej osób ocenia sytuację na danym terenie jako sprzyjającą prowadzeniu biznesu.

Oceny popytu w gminach województw podkarpackiego i lubelskiego można dokonać na podstawie danych

¹ Umiński S. (red.) Konkurencyjność polskich małych i średnich przedsiębiorstw w porównaniu z Unią Europejską, IBnGR dla PARP, 2001

z Banku Danych Regionalnych GUS. Przybliżeniem dochodu osób, a także przedsiębiorstw prowadzonych przez osoby fizyczne czy spółki cywilne są wpływy gmin z podatku od osób fizycznych generowane na danym terenie, które stanowią określony procent tych dochodów.² Bezpośrednim wskaźnikiem zyskowności przedsiębiorstw – podmiotów prawnych takich jak spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, czy akcyjne, a także fundacje i stowarzyszenia będą wpływy gmin z podatków od osób prawnych. Wpływy te rosną gdy przedsiębiorstwa notują większe zyski. Większa zyskowność korporacji jest też skorelowana z większymi wpływami z PIT od pracowników tych firm.

Oceną klimatu przedsiębiorczości na danym terenie może być liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON. Spis ten zawiera wiele nie działających podmiotów, jednak dynamika tej liczby a także względna liczba podmiotów w przeliczeniu na liczbę mieszkańców pozwala ocenić popyt w danej gminie w porównaniu do innych, a także oszacować liczbę podmiotów aktywnych na danym terenie.

Poniżej przedstawiono ocenę popytu w wybranych gminach województw lubelskiego i podkarpackiego w oparciu o dane o dochodach tych gmin oraz o podmiotach gospodarczych funkcjonujących na ich terenie.

1. Dochody osób fizycznych

Przeciętny poziom PKB na mieszkańca oraz wpływy z podatków od osób fizycznych będące przybliżeniem dochodu osób plasują województwo podkarpackie i lubelskie na samym końcu rankingu polskich województw

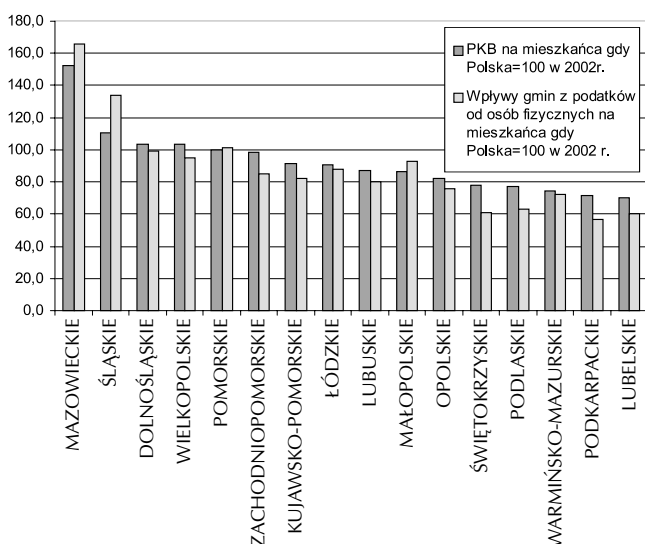
² Gminy posiadają udział we wpływach z podatków od osób fizycznych danego terytorium, które to podatki stanowią część dochodów.

Tabela 1. Wpływy z podatków od osób fizycznych na mieszkańca, gdy Polska = 100, dla wszystkich gmin włącznie z miastami na prawach powiatów

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Polska	100	100	100	100	100	100	100	100
Dolnośląskie	102	103	102	101	103	101	99	101
Kujawsko-pomorskie	99	100	102	85	89	81	82	82
Lubelskie	62	62	62	69	70	61	60	62
Lubuskie	90	90	87	87	88	80	79	79
Łódzkie	109	107	99	94	95	89	88	91
Małopolskie	91	91	92	96	95	92	92	87
Mazowieckie	98	102	107	141	137	155	167	174
Opolskie	75	77	79	88	85	79	75	78
Podkarpackie	63	63	65	67	68	59	57	59
Podlaskie	65	64	65	68	71	63	63	65
Pomorskie	113	113	111	101	101	100	101	104
Śląskie	157	157	154	132	130	144	134	120
Świętokrzyskie	73	72	72	70	71	62	61	66
Warmińsko-mazurskie	98	93	90	82	77	68	71	71
Wielkopolskie	98	98	99	94	99	93	94	95
Zachodniopomorskie	94	91	91	93	92	86	85	87

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

stanowiąc około 70% średniej dla kraju. Szacunki dotyczące dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych pokazują jednak, że ta różnica jest mniejsza, zaś dochód rozporządzalny na mieszkańca na Podkarpaciu stanowi około 80% średniej dla kraju, zaś na Lubelszczyźnie około 90%³. Dysproporcje te wynikają m.in. z faktu, że w regionach tych jest wysoki udział rolnictwa, które nie jest opodatkowane według reguł PIT. W 2003 roku dochód rozporządzalny na mieszkańca w Polsce wyniósł 681 zł podczas gdy w regionie lubelskim około 600 zł, zaś na Podkarpaciu około 550 zł⁴. Ubóstwo na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie jest więc większe niż średnio w kraju. Szczególnie, że jedynie w Rzeszowie i Krośnie oraz Łukowej, Lublinie i Puławach przeciętne roczne wpływy z PIT na mieszkańca w latach 1996-2003 były wyższe od średniej dla Polski podczas gdy w najuboższych gminach tych województw wynosiły one na Podkarpaciu około 35%, zaś na Lubelszczyźnie 25-30% średniej dla Polski. Dodatkowo średnie wpływy z podatków od osób fizycznych na mieszkańca na Podkarpaciu na przestrzeni lat 1996-2003

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Rys. 1. PKB per capita i wpływy gmin z podatku od osób fizycznych na mieszkańca

zmały z 63% przeciętnej dla kraju do 59%. Oznacza to, że dysproporcja w rozwoju województwa Podkarpackiego w porównaniu z resztą kraju pogłębia się, przy czym wynika to głównie ze znacznie szybszego rozwoju innych regionów, a szczególnie mazowieckiego⁵. Na Lubelszczyźnie wpływy te pozostały na zbliżonym poziomie 62% przeciętnej dla kraju.

³ Wstępny projekt Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013, MGiP, 2005.

⁴ Założenia aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020, Zarząd Województwa Lubelskiego, listopad 2004 oraz dane GUS.

⁵ Obliczenia własne na podstawie danych GUS.

Tendencją w Polsce jest wzrost poziomu zróżnicowań we wpływach gmin z podatku od osób fizycznych. Wynika to głównie z szybkiego wzrostu dochodów w centrach rozwoju, a przede wszystkim aglomeracji warszawskiej. Na tym tle województwo podkarpackie, to obok lubuskiego i warmińsko-mazurskiego jeden z re-

Tabela 2. Gminy o najwyższych i najniższych relatywnych wpływach z podatku od osób fizycznych w województwie lubelskim w latach 1996-2003

Gmina	Średnia roczna dynamika wpływów gmin z podatków od osób fizycznych na mieszkańca gdy Polska=100	Średnie wpływy gmin z podatków od osób fizycznych na mieszkańca gdy Polska=100
Łukowa	143,5	231,8
Lublin	98,2	156,9
Puławy	110,7	101,5
Dęblin	109,8	93,2
Świdnik	107,2	92,9
Batorz	96,1	31,0
Zakrzew	98,9	30,5
Obsza	93,3	30,4
Chrzanów	96,1	28,7
Aleksandrów	88,5	25,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

Tabela 3. Gminy o najwyższych i najniższych relatywnych wpływach z podatku od osób fizycznych w województwie podkarpackim w latach 1996-2003

Gmina	Średnia roczna dynamika wpływów gmin z podatków od osób fizycznych na mieszkańca gdy Polska=100	Średnie wpływy gmin z podatków od osób fizycznych na mieszkańca gdy Polska=100
Rzeszów	115,8	200,0
Krosno	106,2	100,5
Dębica	108,1	93,4
Łańcut	103,2	93,1
Jaśło	103,6	91,1
Wielkie Oczy	83,1	36,0
Laszki	83,0	35,6
Lubaczów	82,7	35,4
Adamówka	83,2	34,9
Stary Dzików	86,2	34,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

gionów o najniższym wzroście współczynnika zmienności, a więc najniższym wzroście wewnątrzregionalnych zróżnicowań w latach 1996-2003. W tym okresie współczynnik zmienności wzrósł w województwie podkarpackim o około 10 punktów procentowych (z 38% w 1996 roku do 47% w 2003 r.) podczas gdy średnio w poszczególnych województwach o około 17 punktów procentowych. W województwie lubelskim natomiast

Tabela 4. Szacunek dochodu rozporządzalnego w gminach Podkarpacia i Lubelszczyzny

Gmina	Miesięczny dochód rozporządzalny w 2003 roku gdy Polska = 681 zł	PIT na mieszkańca w 2003 roku gdy Polska = 100
Rzeszów	812	119
Boguchwała	420	62
Krasne	571	84
Mielec	590	87
Borowa	232	34
Przeclaw	231	34
Lublin	865	127
Jabłonna	992	146
Niedrzwica Duża	261	38
Zamość	597	88
Nielisz	137	20
Szczebrzeszyn	272	40

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

współczynnik zmienności wzrósł istotnie (o 33 punkty procentowe z 25% w 1996 roku do 58% w 2003) co wynikało głównie z nadprzeciętnie wysokich relatywnych wpływów na mieszkańca w małej gminie Łukowa (około 4600 mieszkańców), które osiągnęły wartość ponad 300% średniej dla kraju w latach 1999-2001 i 172% średniej dla kraju w 2003 roku.

Przyjmując, że zróżnicowanie wpływów z podatków od osób fizycznych gmin na mieszkańca jest przybliżeniem dochodu osób można oszacować zróżnicowanie dochodu rozporządzalnego na osobę w gminach. Dochód rozporządzalny na mieszkańca w 2003 roku wahał się od 137 zł w Nieliszu w powiecie zamojskim do 812 zł w Rzeszowie i 865 zł, w Lublinie.

Jednocześnie w gminach o najniższej dynamice wpływów z podatków od osób fizycznych prawdopodobnie występuje regres gospodarczy – m.in. upadek przedsiębiorstw. Takie gminy o najniższej średniorocznej dynamice relatywnych wpływów z PIT na mieszkańca w latach 1996 – 2003 w województwie podkarpackim to Dzikawa, Tyrawa Wołoska, Kuryłówka i Kamień, gdzie wpływy te malały średniorocznie o 20%, zaś w lubelskim to Aleksandrów, Serniki, Abramów i Rybczewice, gdzie spadły one o około 12-11% na rok. Na Podkarpaciu więc w ostatnich latach nastąpił większy regres niż na Lubelszczyźnie, co potwierdzają też wspomniane wyżej dane dla całego województwa.

2. Zyski przedsiębiorstw – dochody osób prawnych

Wpływy z podatków od osób prawnych są wskaźnikiem dochodów podmiotów prawnych, a więc głównie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych. Odzwierciedlają więc zarówno kondycję przedsiębiorstw jak i fakt, że takie w ogóle występują na danym terenie. Jednakże wpływy te uzyskują gminy, gdzie znajdują się centrale korporacji. Gminy, gdzie znajdują się

jednostki lokalne firm uzyskują wpływy z podatków od osób fizycznych – pracowników przedsiębiorstw na danym terenie i pewną korektę wpływów z podatku od osób prawnych wynikającą z obecności jednostki lokalnej, w zależności od liczby zatrudnionych w jednostce.

Rozkład wpływów z podatków od osób prawnych w Polsce cechuje się bardzo dużym zróżnicowaniem zarówno na poziomie kraju jak i poszczególnych województw. Zróżnicowanie to jednak spadło w okresie 1996-2003 co może być skutkiem różnych regulacji wspierających rozwój obszarów mniejszych miast i wsi i preferencji w zakresie możliwości otrzymania pomocy przez przedsiębiorstwa dla takich rejonów.

Centrale przedsiębiorstw skupione są głównie w województwie mazowieckim, a szczególnie w Warszawie, jednak koncentracja ta słabnie, co jest skutkiem reformy decentralizacyjnej kraju, a także wysokich kosztów lokalizacji w stolicy. Województwo mazowieckie jest jedynym województwem, w którym zaobserwowano spadek względnej wartości wpływów z CIT – następuje więc przesunięcie na korzyść innych województw. Jednak ciągle dominacja regionu jest ogromna - średnie wpływy z podatków od osób prawnych na mieszkańca na Mazowszu w 1996 roku wyniosły 378% przeciętnej dla kraju podczas gdy w 2003 r. 249%. Najwyższy wzrost wpływów z podatków od osób prawnych w latach 1996-2003 zaobserwowano w województwach pomorskim, podlaskim i właśnie podkarpackim

Ze względu na bardzo wysokie dochody firm na Mazowszu, a szczególnie w byłym województwie warszawskim, względne wpływy z CIT w pozostałych województwach są niskie. W 2003 roku średnie wpływy z podatków od osób prawnych na mieszkańca poza województwem mazowieckim były wyższe od przeciętnej dla kraju jedynie w pomorskim i wielkopolskim, gdzie wyniosły odpowiednio 116 i 112% przeciętnej dla kraju. Stosunkowo wysoka – 90%, była wartość wskaźnika również w typowo przemysłowym województwie śląskim. Średnie wpływy z podatków od osób prawnych na mieszkańca w wysokości 82-72% przeciętnej dla kraju miały kujawsko-pomorskie, dolnośląskie, lubuskie i łódzkie. W województwach małopolskim, zachodniopomorskim, opolskim i podlaskim wpływy z podatków od osób prawnych na mieszkańca wynosiły od 67 do 57% przeciętnej dla kraju. Najniższe wartości wskaźnika – od 54 do 50% przeciętnej dla kraju zanotowano w województwach lubelskim, warmińsko-mazurskim, podkarpackim i świętokrzyskim, jednak we wszystkich tych województwach relatywne wpływy z CIT na mieszkańca w latach 1996-2003 istotnie wzrosły.

Korporacje – podmioty prawne są w Polsce skupione w bardzo niewielu gminach. Jedynie 121 na około 2500 polskich gmin osiąga wpływy z CIT na mieszkańca większe od przeciętnej dla kraju. Największy odsetek takich gmin jest w najbardziej rozwiniętych województwach tj. w mazowieckim i wielkopolskim. Stosunkowo dużo jest

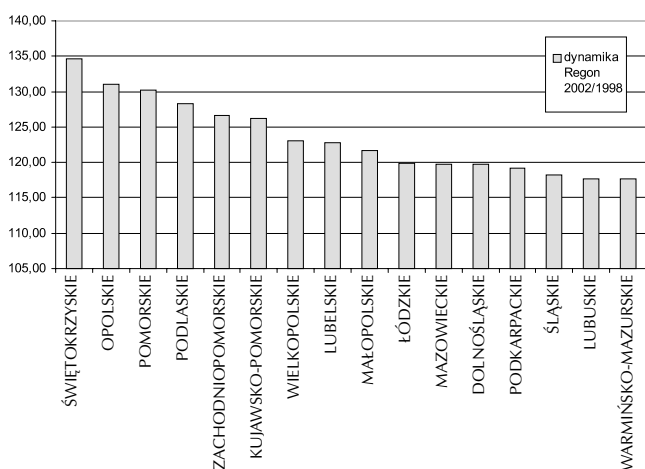
Tabela 5. Wpływy gmin z podatków od osób prawnych na mieszkańca w gminach Podkarpacia i Lubelszczyzny, gdy Polska = 100, w latach 1996-2003

Gmina	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Mielec	25	49	45	34	46	42	41	63
Borowa	0	2	4	0	2	2	3	2
Rzeszów	114	144	152	136	128	140	165	213
Boguchwała	70	39	16	26	21	16	19	22
Lublin	15	109	112	92	79	89	136	132
Jabłonna	2	7	14	20	21	19	12	29
Zamość	7	67	55	47	45	51	73	94
Szczebrzeszyn	8	bd	1	3	14	25	35	27

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

ich także w typowo przemysłowych województwach, jak śląskie i dolnośląskie oraz świętokrzyskie i kujawsko-pomorskie. O koncentracji central korporacji w niewielu gminach świadczy też fakt, że w 2003 roku w połowie gmin polskich wpływy z podatków od osób prawnych na mieszkańca wynosiły mniej niż 7% przeciętnej dla kraju. W województwach podlaskim, lubelskim i śląskim w niektórych latach w okresie 1996-2003 w połowie gmin nie było żadnych wpływów z CIT.

Dysproporcje w analizowanym wskaźniku w wybranych gminach Podkarpacia i Lubelszczyzny są bardzo duże. Wpływy powyżej przeciętnej dla kraju dotyczą jedynie 6 gmin na Podkarpaciu i 6 na Lubelszczyźnie. Na Podkarpaciu w latach 1996-2003 średnie wpływy z podatków od osób prawnych na mieszkańca były większe od przeciętnej dla kraju na Podkarpaciu w Rzeszowie, Krośnie, Dębicy, Leżajsku, Kańczudzie i Jedliczach, zaś na Lubelszczyźnie w Puchaczowie, Lublinie, Nałęczowie, Biłgoraju, Mełgwi i Krasnymstawie. Jednocześnie Rzeszów cechuje się wyższymi wartościami wskaźnika niż Lublin.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

Rys. 2. Dynamika liczby podmiotów REGON 2002/1998 w regionach

3. Przedsiębiorczość

Zróżnicowanie w zakresie rozłożenia przedsiębiorczości mierzonej wskaźnikiem jednostek gospodarczych zarejestrowanych w REGON na mieszkańca w porównaniu do przeciętnej dla kraju jest znacznie mniejsze niż w przypadku rozłożenia podmiotów prawnych (wpływów z podatków od osób prawnych) i podobnie jak w przypadku wpływów z podatku od osób prawnych cechuje się tendencją do wyrównania rozłożenia w skali kraju.

Na przestrzeni lat 1998-2002 liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON wzrosła średnio w Polsce o 22%. Należy zaznaczyć, że liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON nie odzwierciedla rzeczywistej liczby aktywnych podmiotów, gdyż wiele z zarejestrowanych firm nie prowadzi już działalności. Jednakże dynamika dobrze pokazuje siłę przedsiębiorczości czyli liczbę nowopodjętych inicjatyw gospodarczych. Liczba jednostek gospodarczych zarejestrowanych w REGON w analizowanym okresie wzrosła we wszystkich województwach, jednak najbardziej w świętokrzyskim – o blisko 35% oraz w opolskim i pomorskim – o około 30%. Ponadprzeciętny wzrost liczby podmiotów REGON – o około 25% nastąpił też w regionie podlaskim, zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim, wielkopolskim, lubelskim i małopolskim. Największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych w roku 2002 w porównaniu z 1998 – o około 18%, zaistniał w województwach warmińsko-mazurskim, lubuskim i śląskim. O około 20% natomiast liczba jednostek gospodarczych REGON wzrosła w województwie mazowieckim, podkarpackim i dolnośląskim. Rozpiętość dynamiki liczby podmiotów REGON w latach 1998-2002 między regionami Polski jest więc stosunkowo niska – od około 118 do około 135.

Liczba jednostek REGON na 1000 osób w 2002 roku wyniosła średnio w Polsce około 91, podczas gdy w 1998 r. 74. Najwięcej jednostek gospodarczych w porównaniu z liczbą mieszkańców było w 2002 roku w województwie zachodniopomorskim, mazowieckim i dolnośląskim – odpowiednio 115, 108 i 102 jednostki gospodarcze na 1000 mieszkańców. Najwięcej z tych jednostek to zakłady osób fizycznych, co oznacza, że co

dziesiąta osoba w powyższych regionach posiada działalność gospodarczą. Wysoką przedsiębiorczością cechują się też województwo pomorskie, wielkopolskie i lubuskie – liczba jednostek gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosiła tam w 2002 roku odpowiednio 99, 97 i 95. Największą przedsiębiorczością cechują się więc województwa zachodniej ściany Polski oraz najsilniejsze gospodarczo, czyli mazowieckie i wielkopolskie, a także województwo pomorskie. W tym ostatnim przypadku przyczyną jest historyczna tradycja przedsiębiorczości związanej z turystyką i handlem. W pozostałych województwach wartości wskaźnika są niższe od średniej dla kraju. Najniższą przedsiębiorczością cechują się właśnie rolnicze województwa podkarpackie i lubelskie, gdzie liczba jednostek gospodarczych REGON na 1000 mieszkańców wynosi odpowiednio 66 i 68.

Województwo podkarpackie jest jednym z regionów o dużym wewnątrzregionalnym zróżnicowaniu rozłożenia przedsiębiorczości, ale na przestrzeni lat 1998-2002 zróżnicowanie to istotnie spadło. Duże zróżnicowanie wynika z faktu bardzo wysokiej przedsiębiorczości gmin turystycznych, a szczególnie Lutowisk i Cisnej, gdzie prawie co piąta osoba posiada działalność gospodarczą, podczas gdy średnia dla kraju w 2002 roku wynosiła 91 podmiotów zarejestrowanych w REGON na 1000 osób oraz z niskiej przedsiębiorczości w gminach rolniczych.⁶ Powyżej 100 podmiotów na 1000 mieszkańców na Podkarpaciu mają też główne miasta regionu tj. Rzeszów, Łańcut, Krosno, Tarnobrzeg, Przemyśl, Jasło, Jarosław, Mielec i Stalowa Wola, a także takie bieszczadzkie ośrodki jak Solina czy Ustrzyki Dolne. Wyrównanie rozłożenia przedsiębiorczości w regionie wynika z faktu, że w analizowanym okresie najbardziej dynamicznie rozwijały się przedsiębiorstwa w mniejszych miejscowościach,

a głównie w powiecie rzeszowskim (Dynów gmina, Kamień, Głogów Małopolski, Sokołów Małopolski, Lubenia, Świlcza, Błazowa, Tyczyn, Boguchwała). Oznacza to, że Rzeszów staje się centrum, które zaczyna pobudzać rozwój okolicznych miejscowości. Ponadto lokalnymi ośrodkami rozwoju przedsiębiorczości w latach 1998-2002 były na Podkarpaciu powiaty ziemskie jarosławski, niżański, kolbuszowski, leżajski, przeworski i stalowowolski.

Na Lubelszczyźnie natomiast najwyższą przedsiębiorczością – powyżej przeciętnej dla kraju w 2002 roku cechowały się następujące gminy: miasto Tomaszów Lubelski, miasto Zamość, miasto Lublin oraz miasta Łuków, Biłgoraj, Puławy, Hrubieszów, Janów Lubelski, Włodawa i Lubartów. Na przeciwnym biegunie są takie gminy, jak Nielisz, Obsza, Rudnik k. Zamościa, Kraśniczyn, Karczmiska oraz Rejowiec Fabryczny, gdzie liczba podmiotów REGON na mieszkańca wynosiła w 2002 roku poniżej 30% średniej dla kraju. Region ten charakteryzuje się mniejszym zróżnicowaniem przedsiębiorczości między gminami niż Podkarpacie, gdyż współczynnik zmienności w 2002 roku wyniósł tutaj 36,7% podczas gdy w podkarpackim 42,9%. Gminy lubelskie o najniższej dynamice przedsiębiorczości w latach 1998-2002 to gmina i miasto Rejowiec Fabryczny, gmina Włodawa, miasto Chełm, gmina Sosnowica, oraz miasto Szczepietyn i Stoczek Łukowski.

Przyjmując liczbę aktywnych firm na 1000 mieszkańców w Polsce w 2002 roku – 45,4, za Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, można na podstawie powyższych danych oszacować liczbę przedsiębiorstw aktywnych w gminach⁷. Oznacza to, że w 2002 roku liczba aktywnych przedsiębiorstw na mieszkańca w Rzeszowie wyniosła 58, Lublinie - 55, Mielcu – 47, Boguchwale – 31, Zamościu – 57, zaś w Borowie i Jabłonnie – 23.

Tabela 6. Przedsiębiorczość w wybranych gminach Podkarpacia i Lubelszczyzny

Gmina	Liczba podmiotów REGON na liczbę ludności gdy Polska=100 w 1998 r.	Liczba podmiotów REGON na liczbę ludności gdy Polska=100 w 2002 r.
m. Rzeszów	126	128
Boguchwała	61	69
m. Lublin	125	121
Jabłonna k. Lublina	41	50
m. Zamość	135	126
Szczepietyn	64	52
m. Mielec	96	104
Borowa	46	49

Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDR GUS

⁶ Choć należy zaznaczyć, że według danych Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości dotyczących liczby przedsiębiorstw aktywnych, blisko połowa z podmiotów zarejestrowanych w Regon nie prowadzi już działalności.

Podsumowanie

Przedstawiona analiza potwierdza ubóstwo regonów lubelskiego i podkarpackiego na tle kraju. Jak widać współwystępuje ono ze słabą przedsiębiorczością niedostatkiem korporacji. Jednakże w obu tych regionach są gminy, gdzie przedsiębiorstwa rozwijają się stosunkowo dobrze. Wydaje się, że głównym problemem dla ich pozytywnego rozwoju może być niski popyt wynikający z niskich dochodów osób. Jednym z warunków rozwoju przedsiębiorstw na Lubelszczyźnie i Podkarpaciu będzie szukanie pozalokalnych i pozaregionalnych rynków zbytu.

⁷ Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w latach 2001-2002, PARP, Warszawa, 2003